

SAUHERAD KIRKE, MIDT-TELEMARK

Arkeologisk overvåking og utgravning i forbindelse med nye tiltak

Haugesten, Lars

Tittel Sauherad kirke, Midt-Telemark Arkeologisk overvåking og utgraving i forbindelse med nye tiltak	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 112/2021	Publiseringsdato 28.09.2021
	Prosjektnummer 1022170	Oppdragstidspunkt 8.9.2021
	Forsidebilde Sauherad kirke. Sett mot NNV.Cf53949_NIKU_898089	
Forfatter(e) Haugesten, Lars	Sider 16	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Hanne Ekstrøm Jordahl
Prosjektmedarbeider(e) Lars Haugesten
Kvalitetssikrer Hanne Ekstrøm Jordahl

Oppdragsgiver(e) Midt-Telemark kirkelige fellesråd

Sammendrag Ved den arkeologiske undersøkelsen på Sauherad kirke, ble det gravd en dreneringsgrøft og gravd en sjakt ved nordøsthjørnet av kirkeskipet. Dreneringsgrøften ble gravd fra nordøsthjørnet av kirkeskipet og frem til en eksisterende dreneringsgrøft. Det ble ikke påtruffet graver i grøften. Ved nordøsthjørnet av kirkeskipet ble det gravd ned til grunnfjell, og sjakten inneholdt påfyllt kirkegårdsjord med store steinheller, samt små og mellomstore steiner. De store steinhellene var en del av sokkelspringet til nordøsthjørnet av kirkeskipet. Utover steinhellene ble det ikke avdekket automatisk fredede kulturminner.
--

Emneord Sauherad kirke, Midt-Telemark kommune, arkeologi, arkeologisk overvåking, graver, kirkemur, sakristi, middelalder, steinheller

Avdelingsleder

Lise Marie Bye Johansen

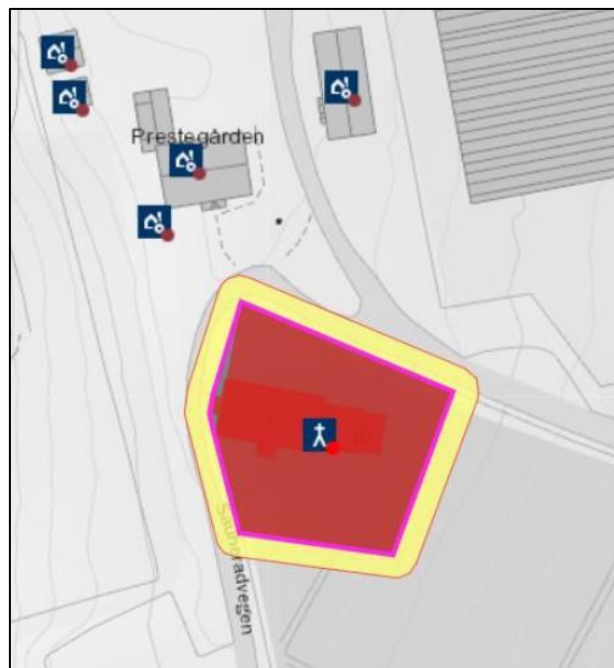
1 Bakgrunn og innledning

Midt-Telemark kirkelige fellesråd sendte en søknad til Vestfold og Telemark fylkeskommune om dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9. juni 1978 (kml) § 8, første ledd, i forbindelse med fjerning av steinheller inntil det nordøstre hjørnet av kirkeskipet samt dreneringsgrøft nord for koret i Sauherad kirke. Søknaden kan ses i sammenheng med prosjektet rehabiliteringsarbeider på *Sauherad middelalderse kirkegård* (saksnummer 21/09698-17, Jordahl og Haugesten 2021 *in prep*), gjennomført i perioden 11.-13.8.2021.

NIKU ga muntlig tilrådning til Vestfold og Telemark fylkeskommune 18.8.2021 hvor det ble anbefalt å gi dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9.juni 1978, § 8, første ledd, med vilkår om arkeologisk overvåking av dreneringsgrøft og arkeologisk utgraving av inngrepet ifm. steinhellene inntil det nordøstre hjørnet av kirkeskipet. Senere samme dag mottok NIKU anmodning om prosjektplan og budsjett fra Vestfold og Telemark fylkeskommune. Prosjektplan og budsjett ble oversendt 20.8.2021, og Vestfold og Telemark fylkeskommune fattet vedtak i saken 2.9.2021 (saksnummer 21/09698-40). Riksantikvaren fattet § 10-vedtak vedrørende kostnadene samme dag (saksnummer 21/03242-8).

2 Kort Historikk

Området som berøres av tiltaket, *Sauherad kirke* (kulturminne-id 85418) med tilhørende *Sauherad middelalderse kirkegård* (kulturminne-id 85418-2) i Midt-Telemark kommune, er fredet iht. Lov om kulturminner av 9. juni 1978 (fig.1).

Figur 1. Sauherad kirke og middelalderse kirkegård med fornminneområde og sikringszone, fra Askeladden.

Bearbeidet utdrag fra Askeladden:

SAUER (Sauherad) ST. LAVRANS (hovedkirke), gnr. 49 Prestegården (Saude sogn). Den opprinnelig romanske steinkirken fra omkring 1150, hadde rektangulært skip og smalere, rektangulært kor, og var vigslet til St. Laurentius. I 1398 ble prestebølet ført som prestbol uten navn og med skyldstørrelse (RB 6), rimeligvis et bruk av kirkestedsgården Sauer. (Kildegjennomgang til registrering av middelalderkirkegårder av NIKU ved Jan Brendalsmo, RA sak 06/02235-21).

Sauherad kirke er romansk steinkirke. Et særtrekk ved kirken er en såkalt demonvegg med 2800 djevelansikter som antas å være fra år 1600. På slutten av 1700-tallet ble skipet forlenget mot vest, og sakristiet ble bygget omkring 1750. I dag skal kirken ha krypkjeller under deler av kirken.

NIKU har utført et søk i Riksantikvarens saks- og fotoarkiv, med unntak av saker Unntatt offentlighet jfr., OFFL § 24, 3. ledd, samt i egne arkiver fra 1994 til d.d. Tidligere arkeologiske undersøkelser og opplysninger som er relevante for tiltaket vil bli nevnt.

I et befaringsnotat av Cato Enger fra 1951, står det blant annet at det ble byttet gulv i kirken. Han nevner blant annet at det skal være synlig flatt fjell under koret og i deler av den østre delen av kirkeskipet. Han skriver deretter at fjellet skråner sterkt mot sørvest og at partiet nærmest fjellskråningen ser ut til å ha vært et åpent rom som til dels er fylt ned «*råtne rester av kister, gulvmaterialer m.m.*». Derne beskriver han deler av omrotede kistedeler og menneskelige levninger deriblant rester etter en balsamert hånd, samt en kiste hvor kun den ene siden var synlig da den sto så dypt i jorden, men at denne ikke ble fjernet. Enkelte av kistene hadde jernblikkornamenter. Under 3. gallerisøyle (fra øst) ble det funnet et skjelett av et lite barn og dypere ned (ca. 1,5 m. under gulvet) et skjelett av et «*meget gammelt menneske*». Begge skjeletter skal angivelig ha ligget *in situ*, og uten synlige spor etter kister. Til slutt skriver han at «de benrester som må fjernes for planeringen blir gravet dypere ned».

Derne i et befaringsnotat fra 1981 kan en lese at det var planlagt å anlegge en rullestolrampe, og at det blant annet står: «*I forbindelse med dette arbeidet, må det ikke på noen måte graves i grunnen under kirken uten at Riksantikvaren på forhånd har vært kontaktet*». Da det ikke er mulig å følge korrespondansen videre, antas det at tiltaket ble gjennomført uten inngrep i undergrunnen.

I 1996 ble det etablert et lynvern-anlegg. Det kan se ut til at det ble utført noe gravearbeid for hånd, men det har ikke vært mulig å finne ytterligere dokumentasjon vedrørende dette. Det samme år ble det også gravd en vannledningsgrøft vest for kirken hvor det ble avdekket to barnegraver på utsiden av den nåværende kirkegårdsmuren. Gravene lå på ca. 70 cm dybde og ble tolket til å sannsynlig være fra middelalder (NIKU prosjektnummer 156 22319).

I 2010 ble det søkt Riksantikvaren om dispensasjon til graving ved utskifting av eldre vannledning fra sakristiet (Riksantikvarens saksnummer 10/01592-2). Det ble i søknaden opplyst om at det ikke var graver i bruk eller «tegn til graver» i den eksisterende traséen. Ut fra søknadskartet kan det synes som at dette er samme trasé som det nå søkes om dreneringsgrøft. Det er imidlertid usikkert om tiltaket ble gjennomført, det ble i så fall ikke gjennomført arkeologisk undersøkelse.

3 Metode og gjennomføring

Prosjektleder var Hanne Ekstrøm Jordahl, og Lars Haugesten fungerte som feltarkeolog. Tiltakshaver var Midt-Telemark kirkelige fellestråd ved Martin Stærk og entreprenør var Bergskås og Rønningen Maskin AS. Tiltaket ble gjennomført 8.9.2021.

Tiltaket omfattet to tiltak på Sauherad middelalderske kirkegård. Inngrepene gjaldt graving av en dreneringsgrøft og graving ifb. med reparasjon av skader på kirkebyggets grunnmur.

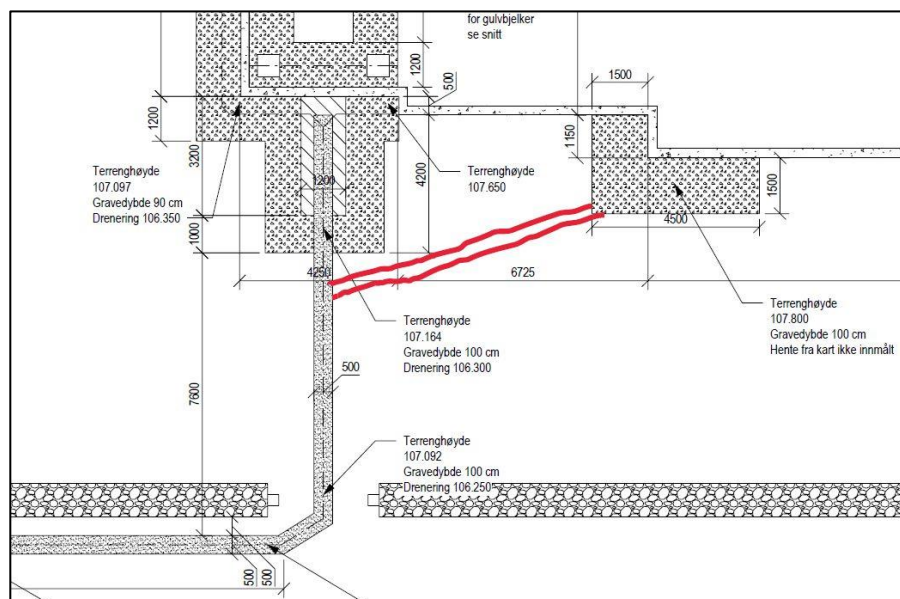
Tiltakene kunne oppsummeres følgende:

- Refundamentering: Siden fjell har blitt påvist under det nordøstre hjørnet som skal utbedres, ønsker tiltakshaver å fundamenterer ny mur direkte på grunnfjell. Dette medfører at de to steinhellene må fjernes (fig.2), og i tillegg må massene under steinhellene og ned til fjell, skiftes ut. Tiltakshaver opplyser at arbeidet kan gjennomføres uten at det kommer i konflikt med den delvis avdekkede graven. Tiltakshaver vil gjenbruke steinhellene.

- Ny dreneringsgrøft (fig.3): Fuktige forhold langs kirkens nordvegg har ifølge tiltakshaver lenge vært en utfordring, og når det nordøstre hjørnet av kirkeskipet utbedres, er det nødvendige å etablere en dreneringsgrøft fra hjørnet av kirkeskipet i retning nordøst til den nord-sørgående dreneringsgrøften som det ble gitt tillatelse til i Vestfold og Telemark fylkeskommunes vedtak av 23.6.2021, og som ble ferdig gravd under den arkeologiske overvåkingen i august 2021. Det søkes om å grave en ny dreneringsgrøft med bredde 50 cm og maks. dybde 1 m under dagens overflate. Det anbefales å grave grøften så grunt som mulig, men dypt nok til å få det nødvendige fall på dreneringen.

Figur 2. De to sokkelsteinene inntil det nordøstre hjørnet av kirkeskipet, foto av NIKU.

Figur 3. Plassering av omsøkt dreneringsgrøft, medfulgte søknad.

Det ble utført en arkeologisk overvåking og en arkeologisk utgravning. Det ble ikke tatt prøver til ¹⁴C-datering, og ingen gjenstander ble innsamlet.

Innmålingsutstyr som ble benyttet var CPOS og Trimble GIS. CPOS ble kun benyttet ved å sette ut fastpunkter. Innmålingen av tiltaksområdet ble utført med Trimble GIS.

Alle fotografier ble gjennomgått etter avsluttet utgravning, og utvalgte fotografier ble lastet opp i MUSIT fotodatabase under CF-nummer 53949: Cf53949_NIKU_898035 til Cf53949_NIKU_898089.

4 Problemstillinger

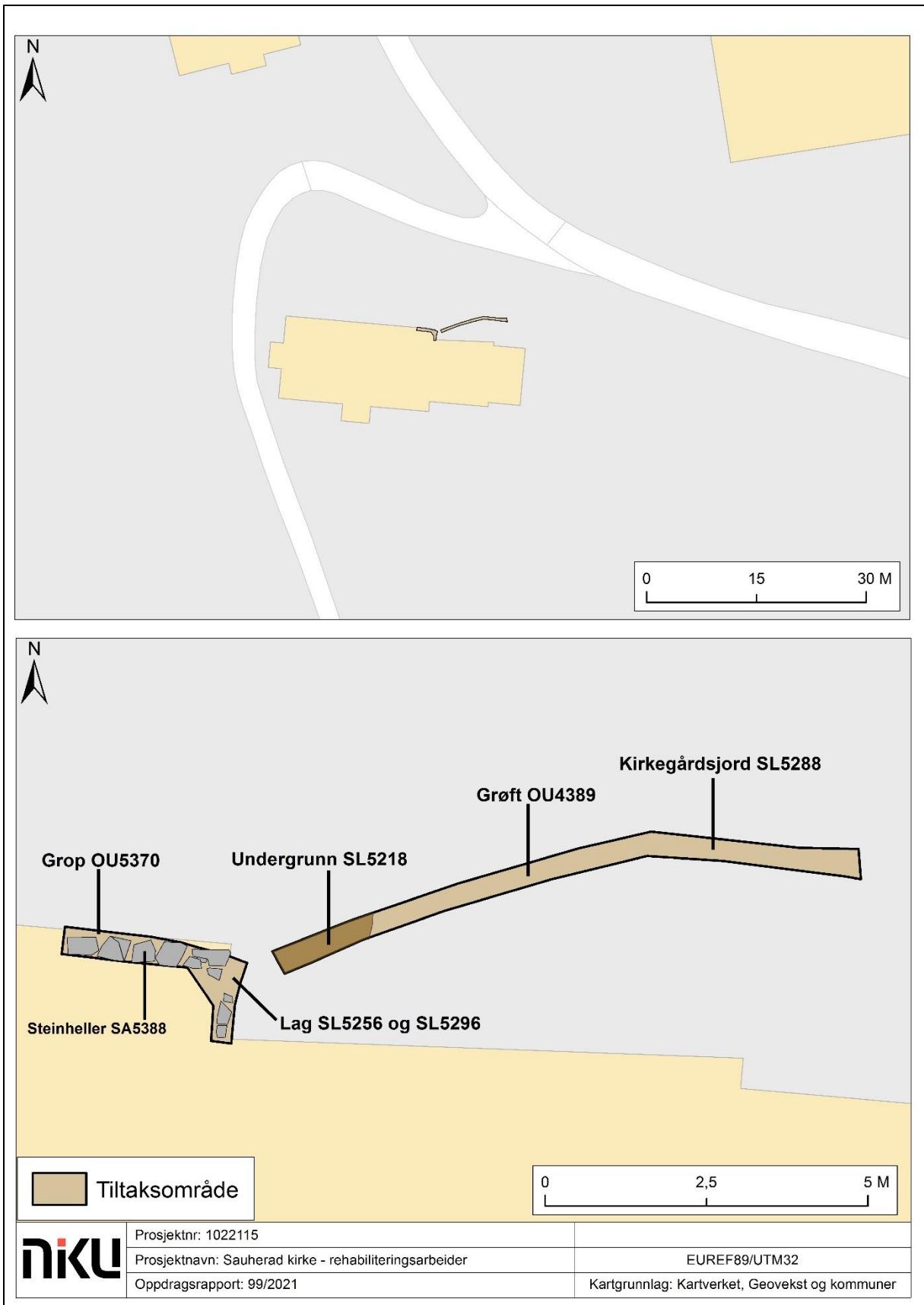
Prosjektets problemstillinger, som blant annet omhandler middelalderkirkegårdens brukstid, utbredelse og karakter, faller inn under Riksantikvarens satsingsområder under 9.2 *Sakrale steder* i *Faglig program for middelalderarkeologi* (Johannessen og Eriksson 2015: 179-180, 178).

- Er steinhellene en del av sokkelfremspringet til kirken, og er det *intakte automatisk fredede* kontekster og/eller funn under steinene, og hvilken datering har i så fall disse?
- I grøften rundt det nordøstre hjørnet av kirkeskipet ble det påtruffet *in situ* graver kun 65 cm under dagens nivå, er det intakte middelalderske graver i området der ny dreneringsgrøft er planlagt? Hvilken datering har gravene, og hvor tett ligger de?

5 Resultater

Under den arkeologiske undersøkelsen, ble det gravd en dreneringsgrøft og gravd en sjakt ved nordøsthjørnet av kirkeskipet (fig.4).

Dreneringsgrøften ble gravd fra nordøstre hjørnet av kirkeskipet og til den eksisterende dreneringsgrøften i øst (fig.5). Grøften (**OU5201**) ble ca. 9,5 m lang og ca. 0,35-0,4 m bred. Grøftens dybde falt fra 0,8 m i SV-enden til 0,7 m i Ø-enden. Grøften inneholdt kirkegårdsjord (**SL5228**) og bestod av tørr hard mørk gråbrun humus med enkelte småstein og enkelte løsbein av mennesker. I bunnen av grøften virket kirkegårdsjorden være oppblandet med noe undergrunnsmasser. Undergrunnen var synlig i SV-enden av grøften, og undergrunnen (**SL5218**) inneholdt tørr kompakt lys gulgrå silt.

Figur 4. Tiltaksområdet.

Figur 5. Dreningsgrøften sett fra Ø-enden. Sett mot SV. Cf53949_NIKU_898037.

For å utbedre skaden på nordøsthjørnet på kirkeskipet, var det behov for å grave ned til grunnfjell. Flere større steinheller var allerede avdekket fra den forrige undersøkelsen, og steinene ble fjernet av gravemaskinen eller ved hånd (fig.6). Alle større steinheller (**SA5388**) som ble avdekket ved undersøkelsen var relativt flate i toppen, og ble tolket å være en del av et sokkelfremspring til nordøsthjørnet av kirken. Tiltaksområdet (**OU5370**) ble ca. 2,9 m langt og ca. 1,25 m bredt, og ble gravd ned til ca. 0,75 m under dagens overflate. Under toppsteinene lå lag **SL5256**, og laget bestod av omrottet tørr plastisk mørk gråbrun humus med små og mellomstore steiner, mørtelklumper og røde teglfragmenter. Laget ble avdekket ca. 0,2 m under topp dekke og ble tolket å være en blanding av kirkegårdsjord og byggerester. Byggerestene ble påtruffet høyt i laget, og kan ha vært fra senere reparasjoner av kirken. Tykkelsen ble målt til å ca. 0,3 m. De små og mellomstore steinene ble sannsynligvis lagt ned for å støtte/stabilisere de større steinhellene.

Figur 6. Lag SL5256 under topp steinheller. Sett mot S. Cf53949_NIKU_898056.

Laget lå rundt og over flere større steinheller, og hellene ble avdekket ca. 0,5 m under topp dekke. **SS5266** og **SS5272** lå på N-siden av kirkeskipet, og steinene målte henholdsvis ca. 0,48 x 0,25 m og ca. 0,42 x 0,35 m, og var 23 cm og 10 cm tykke. Steinene ble ikke fjernet, da dette kunne føre til større kollaps av kirkemuren. Langs Ø-siden av hjørnet ble steinhellene **SS5281**, **SS5285** og **SS5290** avdekket, og steinene målte 0,14 x 0,12 og 0,36 x 0,2 m. I tillegg ble det avdekket noen lignende steiner delvis under nordøsthjørnet av kirken. Under steinene lå lag **SL5296**, og laget ble tolket å være ca. 0,25 m tykt omrotet påfylt kirkegårdsjord. Innholdet bestod av tørr plastisk mørk gråbrun humus med mye små og mellomstore steiner. I laget ble det avdekket åtte større steinheller, der hellene **SS5319**, **SS5323**, **SS5331**, **SS5336**, **SS5345** og **SS5352** lå langs N-siden av kirkeskipet (fig.7). Steinene målte ca. 0,23 x 0,18 og ca. 0,4 x 0,4 m, og tykkelsen på steinene varierte mellom 7 og 16 cm. Steinene **SS5356** og **SS5364** lå under stein SS5323, og målte henholdsvis 0,3 x 0,15 m og 0,26 x 0,18 m, med en tykkelse på 9 og 8 cm. Grunnfjellet ble avdekket mellom ca. 0,45 og 0,75 m under topp dekke, og falt naturlig mot N (fig.8).

Figur 7. Steinhelle SS5319, SS5323, SS5331, SS5336, SS5345 og SS5352. Sett mot SV. Cf53949_NIKU_898072.

Figur 8. Tiltaksområde OU5370 med grunnfjell. Sett mot SV. Cf53949_NIKU_898081.

6 Sammendrag

Ved den arkeologiske undersøkelsen på Sauherad kirke, ble det gravd en dreneringsgrøft og gravd en sjakt ved nordøsthjørnet av kirkeskipet.

Dreneringsgrøften ble gravd fra nordøst hjørnet av kirkeskipet til en eksisterende dreneringsgrøft i øst. Grøften ble ca. 9,5 m lang og ca. 0,35-0,4 m bred. Grøftens dybde falt fra 0,8 m i SV-enden til 0,7 m i Ø-enden. Det ble ikke påtruffet automatisk fredede kulturminner i grøften. Sjakten ved nordøsthjørnet av kirkeskipet ble ca. 2,9 m langt og ca. 1,25 m bredt, og ble ca. 0,75 m dyp. Det ble gravd ned til grunnfjell, og tiltaksområdet inneholdt påfylt kirkegårdsjord med store steinheller, samt små og mellomstore steiner. De store steinhellene ble tolket å være en del av sokkelfremspringet til kirken. Utover steinhellene ble det ikke påtruffet automatisk fredede kulturminner i sjakten.

Med hensyn til problemstillingene, kunne steinhellenes tilhørighet og funksjon besvares. Ut over dette kunne ikke de andre problemstillingene besvares.

7 Litteraturliste

Brendalsmo, J. (2006): Kildegjennomgang til registrering av middelalderkirkesteder av NIKU ved Jan Brendalsmo, RA sak 06/02235-21.

Enger, Cato (1951): Befaringsnotat, Riksantikvarens arkiv.

Johannessen, L. & Eriksson, J.-E. G. (2015): *Faglig program for middelalderarkeologi. Byer, sakrale steder, befestninger og borger*. Riksantikvaren.

Jordahl, H. E. & Haugesten, L. (2021): Sauherad kirke. Rehabiliteringsarbeider. Arkeologisk overvåking. *In prep.*

Askeladden (Riksantikvarens kulturminnedatabase)

Riksantikvarens digitale saks- og fotoarkiv (bildearkiv)

8 Vedlegg

8.1 Kontekstliste

Intrasis Id	Type	Beskrivelse	Tolkning
5201	Område	Grøft.	Tiltaksområde
5218	Lag	Undergrunnen bestod av tørr kompakt lys orangegrå silt.	Undergrunn
5228	Lag	Tørr hard mørk gråbrun humus med enkelte småstein og enkelte løsbein. I bunnen av grøften virket kirkegårdsjorden å være mer oppblandet med noe undergrunnsmasser.	Kirkegårdsjord
5256	Lag	Omrotet tørr plastisk mørk gråbrun humus med små og mellomstore steiner, mørtelklumper og røde teglfragmenter.	Kirkegårdsjord ved mur
5266	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5272	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5281	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5285	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5290	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5296	Lag	Tørr plastisk mørk gråbrun humus med mye små og mellomstore steiner.	Kirkegårdsjord omrotet
5319	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5323	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5331	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5336	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5345	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5352	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5356	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5364	Steinkonstruksjon	Stein.	Steinhelle
5370	Område	Sjakt.	Tiltaksområde

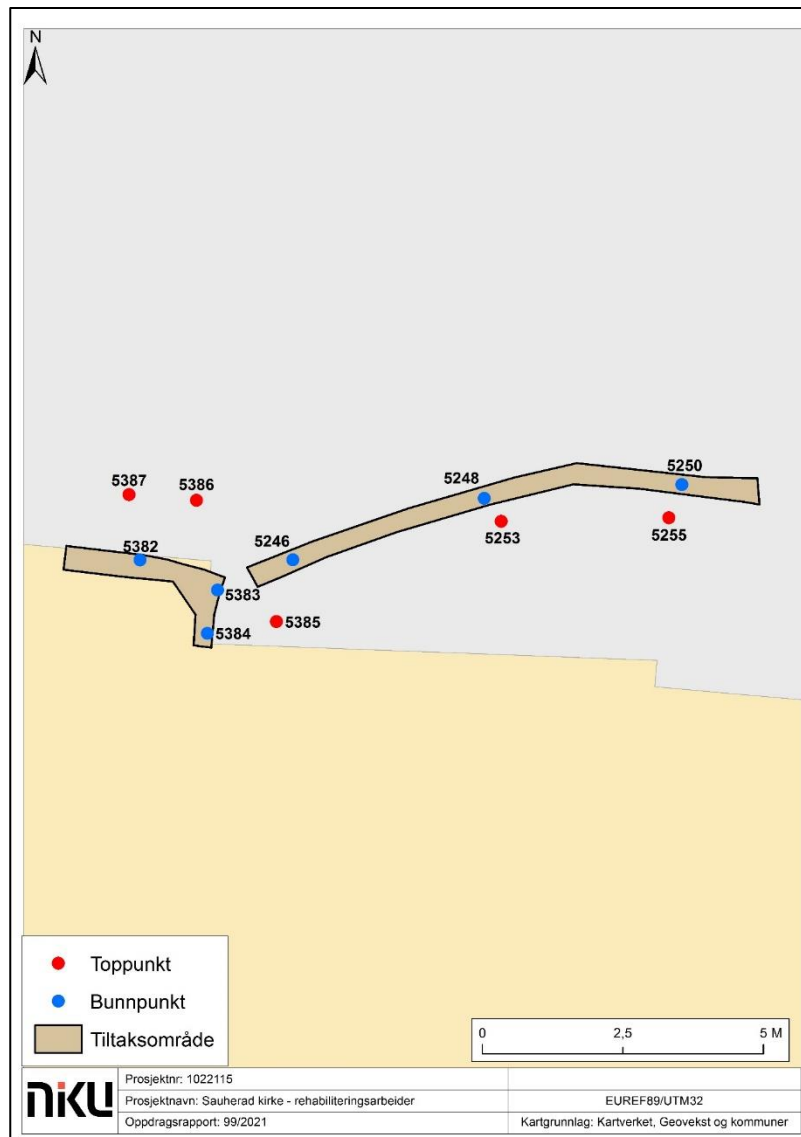
8.2 Fotoliste

Fotokort Id	Opptaksdato	Motiv	Sett mot
Cf53949_NIKU_898035	08.09.2021	Fjerning av steinheller SS4471 og SS4480.	SØ
Cf53949_NIKU_898036	08.09.2021	Steinhelle SS4471 og SS4480 fjernet.	Ø
Cf53949_NIKU_898037	08.09.2021	Grøft OU5201.	SV
Cf53949_NIKU_898038	08.09.2021	Grøft OU5201.	SV
Cf53949_NIKU_898039	08.09.2021	Grøft OU5201.	SV
Cf53949_NIKU_898040	08.09.2021	Grøft OU5201.	SV
Cf53949_NIKU_898041	08.09.2021	Grøft OU5201.	NØ
Cf53949_NIKU_898042	08.09.2021	Grøft OU5201.	NØ
Cf53949_NIKU_898043	08.09.2021	Grøft OU5201 med skille mellom undergrunn SL5218 og kirkegårdsjord SL5228.	Ø
Cf53949_NIKU_898044	08.09.2021	Grøft OU5201 Ø-enden.	Ø
Cf53949_NIKU_898045	08.09.2021	Grøft OU5201 Ø-enden.	Ø
Cf53949_NIKU_898046	08.09.2021	Grøft OU5201 Ø-enden.	V

Fotokort Id	Opptaksdato	Motiv	Sett mot
Cf53949_NIKU_898047	08.09.2021	Grøft OU5201 Ø-enden.	V
Cf53949_NIKU_898048	08.09.2021	Oversikt tiltaksområdet.	V
Cf53949_NIKU_898049	08.09.2021	Oversikt tiltaksområdet.	SV
Cf53949_NIKU_898050	08.09.2021	Oversikt tiltaksområdet.	SV
Cf53949_NIKU_898051	08.09.2021	Oversikt tiltaksområdet.	SV
Cf53949_NIKU_898052	08.09.2021	Oversikt tiltaksområdet.	ØSØ
Cf53949_NIKU_898053	08.09.2021	Oversikt tiltaksområdet.	ØSØ
Cf53949_NIKU_898054	08.09.2021	Etter fjerning av toppsteiner. Lag SL5256.	S
Cf53949_NIKU_898055	08.09.2021	Etter fjerning av toppsteiner. Lag SL5256.	S
Cf53949_NIKU_898056	08.09.2021	Omrotet kirkegårdsjord SL5296.	S
Cf53949_NIKU_898057	08.09.2021	Omrotet kirkegårdsjord SL5296.	SSV
Cf53949_NIKU_898058	08.09.2021	Omrotet kirkegårdsjord SL5296.	SSV
Cf53949_NIKU_898059	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5266 og SS5272.	S
Cf53949_NIKU_898060	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5266 og SS5272.	SSØ
Cf53949_NIKU_898061	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5266 og SS5272.	Ø
Cf53949_NIKU_898062	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5281, SS5285 og SS5290.	V
Cf53949_NIKU_898063	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5281, SS5285 og SS5290.	V
Cf53949_NIKU_898064	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5281, SS5285 og SS5290.	V
Cf53949_NIKU_898065	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5281, SS5285 og SS5290.	S
Cf53949_NIKU_898066	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 med stein SS5266 og SS5272.	S
Cf53949_NIKU_898067	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 etter fjerning av stein SS5281, SS5285 og SS5290.	S
Cf53949_NIKU_898068	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 etter fjerning av stein SS5281, SS5285 og SS5290.	SV
Cf53949_NIKU_898069	08.09.2021	Opprenset kirkegårdsjord SL5296 etter fjerning av stein SS5281, SS5285 og SS5290.	V
Cf53949_NIKU_898070	08.09.2021	Fjernet kirkegårdsjord med steiner SS5319, SS5323, SS5331, SS5336, SS5345 og SS5352.	S
Cf53949_NIKU_898071	08.09.2021	Fjernet kirkegårdsjord med steiner SS5319, SS5323, SS5331, SS5336, SS5345 og SS5352.	S
Cf53949_NIKU_898072	08.09.2021	Fjernet kirkegårdsjord med steiner SS5319, SS5323, SS5331, SS5336, SS5345 og SS5352.	SV
Cf53949_NIKU_898073	08.09.2021	Fjernet kirkegårdsjord med steiner SS5319, SS5323, SS5331, SS5336, SS5345 og SS5352.	SØ
Cf53949_NIKU_898074	08.09.2021	Steiner SS5356 og SS5364 over grunnfjell.	S
Cf53949_NIKU_898075	08.09.2021	Steiner SS5356 og SS5364 over grunnfjell.	S
Cf53949_NIKU_898076	08.09.2021	Steiner SS5356 og SS5364 over grunnfjell.	SV
Cf53949_NIKU_898077	08.09.2021	Steiner SS5356 og SS5364 over grunnfjell.	V
Cf53949_NIKU_898078	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	S

Fotokort Id	Opptaksdato	Motiv	Sett mot
Cf53949_NIKU_898079	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	SV
Cf53949_NIKU_898080	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	SV
Cf53949_NIKU_898081	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	SV
Cf53949_NIKU_898082	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	SØ
Cf53949_NIKU_898083	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	SØ
Cf53949_NIKU_898084	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell.	SØ
Cf53949_NIKU_898085	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell og profil.	S
Cf53949_NIKU_898086	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell og profil.	S
Cf53949_NIKU_898087	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell og profil.	SV
Cf53949_NIKU_898088	08.09.2021	Område OU5370 ferdig gravd. Med grunnfjell og profil.	SV
Cf53949_NIKU_898089	08.09.2021	Sauherad kirke oversikt.	NNV

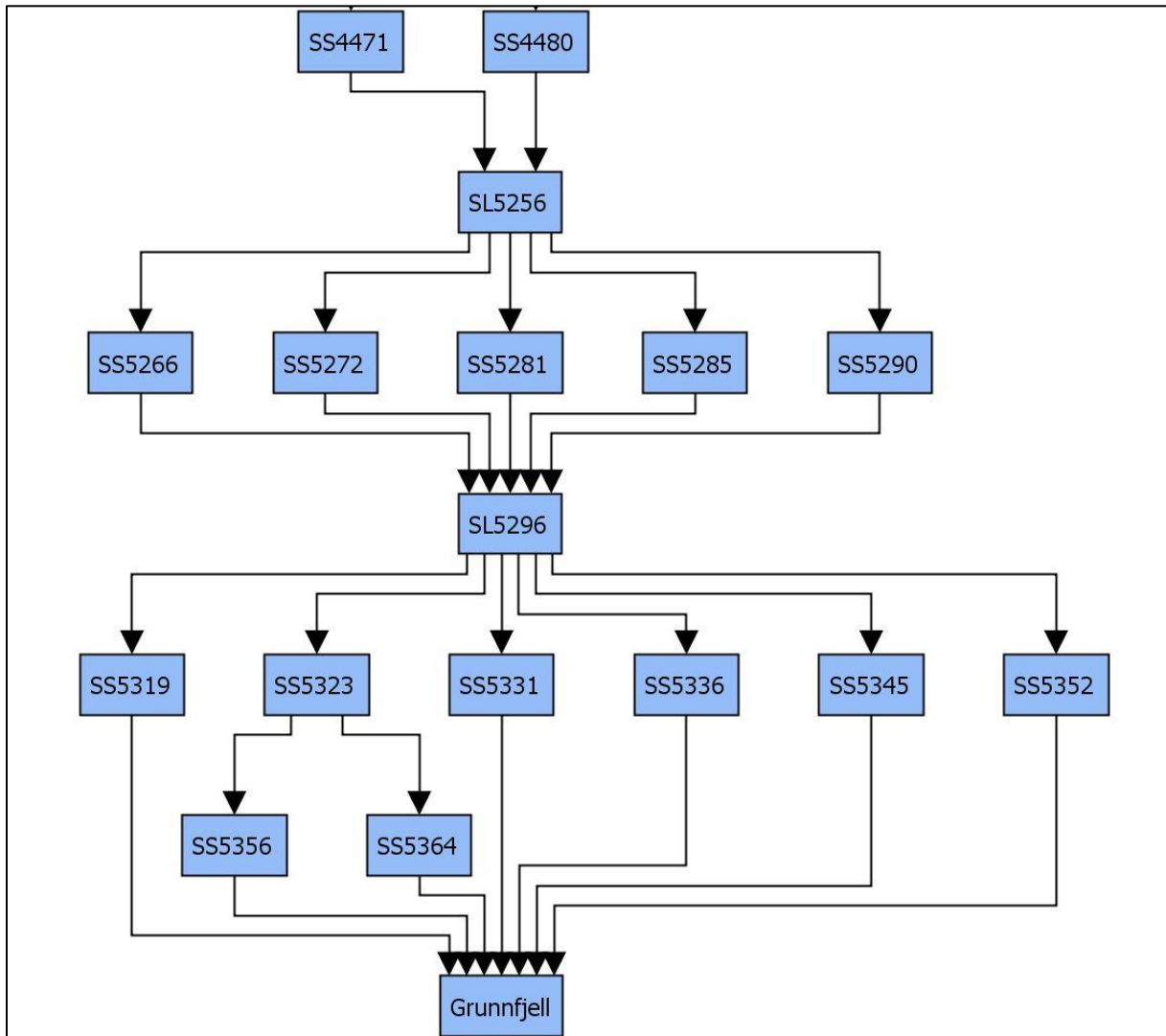
8.3 Detaljplot

8.3.1 Koordinatliste

Koordinater	Nord	Øst	Høyde	Beskrivelse
5246	6587059,042	515966,942	107,023	Bunnpunkt
5248	6587060,136	515970,348	106,700	Bunnpunkt
5250	6587060,380	515973,864	106,620	Bunnpunkt
5253	6587059,727	515970,652	107,480	Toppunkt
5255	6587059,789	515973,633	107,355	Toppunkt
5382	6587059,037	515964,224	107,393	Bunnpunkt
5383	6587058,503	515965,603	107,260	Bunnpunkt
5384	6587057,730	515965,422	107,478	Bunnpunkt
5385	6587057,941	515966,653	107,926	Toppunkt
5386	6587060,102	515965,230	108,122	Toppunkt
5387	6587060,201	515964,029	108,119	Toppunkt

8.4 Matrise sjakt OU5370

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 112/2021

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736
Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112
Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens
gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00